

TALOUSARVIOALOITE 76/2011 vp

Määrärahan osoittaminen veteraanien kuntoutukseen ja kotihoitoon

Eduskunnalle

Sotiemme veteraaneja elää enää vajaat 50 000. Heistä noin 8 300 on sotainvalideja. Veteraanien keski-ikä on runsaat 88 vuotta. Esitykset säästöistä sotiemme veteraanien kuntoutuksesta ja kotihoitosta ovat loukkaavia sukupolvelle, joita Suomi ja suomalaiset saavat kiittää itsenäisyydestään.

Sotainvalideilla on oikeus vuosittaiseen kuntoutukseen. Lopuilla veteraaneilla olisi myös yhä kasvavaa tarvetta kuntoutukseen. 1.1.2005 tuli voimaan asetus, jonka myötä rintamaveteraanien kuntoutuksen painopistettä siirrettiin laitostuntoutuksesta päivä-, koti- ja muuhun avokuntoutukseen. Tavoitteena oli, että vähintään puolet kuntoutuksesta toteutetaan avokuntoutuksena. Rintamaveteraaniasiain neuvottelukunta on asettanut ykköstavoitteeksi rintamaveteraanien kuntoutuksen saamisen jokavuotiseksi. Sekä avohoitopalvelut että laitostuntoutukset tulee ulottaa kaikkien veteraanien saataville. Yhä useampi heistä poistuu keskuudestamme. Vapautuvat määrärahat mahdollistavat edelleen elossa olevien veteraanien kuntoutuksen lisäyksen ja kehittämisen.

Veteraanien toimintakyky säilyisi pidempään, mikäli omatoimista selviytymistä tuettaisiin tehokkaasti. Heidän kuntoutukseensa ja kotiapuunsa tulee panostaa nyt, kun siihen vielä on mahdollisuus. Riittävä, asianmukainen ja säännöllisesti tapahtuva kuntoutus turvaa ikääntyneiden veteraanien kyvyn selviytyä omin avuin päivittäisistä toiminnoista kotioloissa ja antaa heille mahdollisuuden selviytyä kotonaan mahdollisimman

pitkään. Näin myös vähenee kalliin laitoshoidon tarve. Kuntoutusten sisältöä tulee kehittää vastaamaan paremmin veteraanien tarpeita. Yhteydenpitoa kuntoutuslaitoksen ja kotikunnan hoitoorganisaation välillä tulisi parantaa. Veteraanien ikääntyminen ja sairaudet ym. edellyttävät entistä yksilöllisempää kuntoutusta. Avainasemassa ovat olosuhteet kotona ja selviytyminen kotiolo-suhteissa sekä veteraanille että myös hänen mahdollisesti elossa olevalle puolisolleen.

Suomen viime sodissa sai pysyvän vamman 94 000 sotainvalidia, ja heistä elossa on yhä runsaat 8 000. Sotainvalidit, kuten ylipäätään sotaveteraanit, pystyvät selviytymään omassa kodissaan pidempään saadessaan riittäviä ja asiallisia palveluja. Ne sotainvalidit, joiden vamman haitta-aste on 20—100 prosenttia, ovat oikeutettuja kuntien järjestämiin ja valtion korvaamiin avohoidon sosiaali- ja terveystalouteihin, kuten kodinhoitoon, pyykkipalveluun, ateriapalveluun ja kylvetykseen sekä kotisairaanhoidon. Hoidon ja palvelujen taso kuitenkin vaihtelee valitettavan paljon eri kuntien välillä, eikä sotainvalideja näin kohdella tasavertaisesti. Toinen vielä vakavampi asia on se, että alle 20 prosentin haitta-asteen sotainvalidit eivät saa mitään sotilasvammalain mukaisia palveluita. Tällaisia 10—15 prosentin haitta-asteen sotainvalideja on noin 5 000. Lisäksi on muistettava se, että vamman haitta-astetta määriteltäessä vamman laatu on saatettu syystä tai toisesta luokitella liian alhaiseksi. Haitta-asteen määrittely on kaavamainen ja vanhentunut tapa eikä kohtele sotainvalideja tasapuolisesti ja

oikeudenmukaisesti. Käytännössä on täysin mahdollista todeta, mikä ikääntyneen ihmisen vai-voista on seurausta sotavammasta ja mikä ei ole.

Vaikka veteraanien määrä vähenee vuosittain, määrärahojen leikkauksia ei tule tehdä, vaan päinvastoin lisätä määrärahoja tarpeen mukaan, jotta jäljelle jääneille voidaan varmistaa vuosittainen kuntoutus ainakin lähikuntoutuksena. Vaikka veteraanien joukko harventuu entisestään, heidän tarvitsemansa hoidon määrä koko ajan kasvaa. Muutamien vuosien päästä veteraanien kuntoutusrahoja ei tarvita lainkaan. Siihen saakka heidän inhimillisen kohtelunsa ja hyvän hoitonsa eteen on tehtävä kaikki voitava.

Tämän hetken veteraanien kuntoutusmäärärahat ovat riittämättömät. Vuonna 2009 kuntoutusmäärärahojen suuruus oli noin 36 miljoonaa euroa. Noin 50 % kuntoutukseen oikeutetuista veteraaneista pääsi kuntoutukseen. Vuoden 2010 määrärahat olivat 34 miljoonaa euroa ja vuonna 2011 yhä pienemmät reilut 30 miljoonaa. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön laskentaperusteet, joilla ennustetaan vuosittain veteraanien määrää, eivät ole olleet kohdallaan. Esityksen mukaan veteraanien kuntoutusrahoja ollaan jälleen leikkaamassa reiluun 26 miljoonaan euroon. Veteraanien

keski-ikä ollessa jo 88 vuotta myös tarvittavan kuntoutuksen määrä kasvaa ja tarvitaan ns. raskasta kuntoutusta. Vähenneet määrärahat ovat johtaneet siihen, että veteraanien vaatimaan kuntoutuksen ja kodinhoidon tukemiseen rahat eivät ole lainkaan riittäneet. Useissa kunnissa jo alkusyksystä on jouduttu peruuttamaan veteraaneille varattuja kuntoutuksia määrärahojen loputtua.

Muutamien vuosien kuluessa veteraanit ovat poistuneet keskuudestamme ja veteraanien palvelujen rahoituksesta ei tarvitse enää keskustella. Näin ollen ei ole myöskään riskiä siihen, että nyt budjettiin varattavat määrärahat jäisivät pysyviksi talousarvion rahoituseriksi. Suomella ja suomalaisilla on nyt viimeinen tilaisuus osoittaa sotiemme veteraaneille kunnioitusta ja arvostusta heidän suunnattoman suurten uhraustensa takia. Muutamien vuosien päästä sitä ei enää voida tehdä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2012 talousarvioon momentille 33.50.56 lisäyksenä 5 000 000 euroa veteraanien kuntoutustoimintaan.

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 2011

Pertti Hemmilä /kok